

PETER PERSSON
Riksdagsledamot (S)

SVERIGES
RIKSDAG

Konstitutionsutskottet

Ink 2011-01-28

Dnr 050-1615-2010/11

Stockholm 2011-01-26

Begäran om granskning av justitieminister Beatrice Asks (M) ansvar för säkerhetspolisens brister i organisationen.

Den svenska säkerhetspolisens uppdrag är delvis att verka i det fördolda för att skydda enskildas och rikets säkerhet. Säpos arbetsmetoder och organisation blir som en naturlig följd av detta annorlunda än hos en vanlig myndighet. För detta som princip finns hos undertecknad en stor förståelse. Men det måste finnas en gräns för hur udda Säpos interna organisation tillåts vara av ytterst ansvarig minister.

Justitieombudsmannen har i ett ärende¹ granskat Säkerhetspolisens underlåtenhet att förstöra upptagningar och uppteckningar från hemlig teleavlyssning och teleövervakning. Den fråga som JO prövade var om en förundersökning i ärendet rörande tjänstefel skulle återupptas. Under våren 2009 uppdagades att Säpo närmast regelmässigt underlåtit att förstöra upptagningar och uppteckningar från hemlig teleavlyssning och teleövervakning. Omfattningen var sådan att åklagare kopplades in. Åklagaren förde dock inte ärendet vidare eftersom han menade att det inträffade berodde på brister i interna rutiner och på att berörda tjänstemän saknade relevant utbildning. Redan detta är anmärkningsvärt ur integritetssynpunkt, inte minst mot bakgrund av den omfattande debatt kring statens insamlade uppgifter om enskilda som kan påverka integriteten som förekommit de senaste åren.

JO gjorde på eget initiativ en granskning av ärendet som resulterade i en förödande kritik mot den interna organisationen på Säpo.

”Överlag gäller emellertid, som torde framgå av min tidigare redovisning, att det - för att tala klartext - har varit en faslig oreda när det har gällt ansvarsförhållanden och rutiner för att verkställa åklagares beslut om förstörelse, vilket i sin tur medför att straffrättsligt ansvar blir i det närmaste omöjligt att utkräva. Det yttersta ansvaret för denna oordning vilar på Säkerhetspolisens tidigare ledningar som i detta avseende inte styrt verksamheten på ett godtagbart sätt. I sammanhanget kan nämnas att den nuvarande ledningen hade varit på plats i ungefär ett och ett halvt år då saken uppdagades.”²

Enligt JO, som bara har att granska myndigheter, ligger ansvaret hos Säpos ledning. Men det är självklart att regeringen har det yttersta ansvaret för hur de myndigheter som lyder under regeringen styrs, vilket också konstitutionsutskottet slagit fast ett antal gånger.³

¹ JO:s beslut, diarienummer 3088-2010

² D.o.

³ T ex 2009/10:KU20, sid. 344, 2007/08:KU20, sid. 70.

Som en följd av riksdagsbeslutet om hemliga tvångsmedel redovisar regeringen årligen hur reglerna om hemlig teleavlyssning i rättegångsbalken har tillämpats under det föregående året och att en motsvarande redovisning beträffande hemlig teleövervakning lämnas. I förra årets redovisning⁴ som avser verksamheten år 2008 saknas helt de av åklagare och JO uppdagade bristerna, som vid tiden för skrivelsens utformande borde vara kända för regeringen och som bland annat rörde verksamheten 2008.

Däremot finns i skrivelsen en tydligt uttalad vilja för hur regeringen vill att redovisningen ska utvecklas i framtiden: *"Regeringskansliet (Justitiedepartementet) bedriver därför tillsammans med Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen sedan en tid ett arbete som syftar till att förbättra myndigheternas uppföljning och statistiska underlag när det gäller användningen av hemliga tvångsmedel. Inom ramen för det arbetet avser regeringen att precisera sitt uppdrag till Åklagarmyndigheten och Rikspolisstyrelsen när det gäller deras årliga redovisning till regeringen."*⁵

Som jag ser det finns det två alternativ till hur denna situation har kunnat uppstå. Det ena alternativet är att regeringen helt saknat vetskap om hur verksamheten på Säpo i detta avseende bedrivits. Med tanke på den redovisning som ska lämnas till riksdagen i frågor som rör hemliga tvångsmedel är det i så fall en uppseendeväckande brist i regeringens redovisning till riksdagen.

Det andra alternativet är att regeringen känt till sakernas tillstånd, men valt att inte redovisa dem för riksdagen utan i stället börjat vidta åtgärder för att förbättra uppföljningen av användningen av hemliga tvångsmedel. Även detta vore ett handlande från regeringens sida som inte ligger inom ramen för myndigheternas och regeringens skyldigheter enligt riksdagsbeslutet om hemliga tvångsmedel.

Det framstår som om verksamheten i sig är så illa organiserad att skyddet av sådan integritetskänslig information som insamlas via hemliga tvångsmedel inte kan garanteras. Eftersom riksdagen i sin lagstiftning förutsätter en mycket noga kontrollerad behandling av dessa uppgifter framstår det i själva verket som ett enormt misslyckande av ansvarig myndighet och regering som leder till ett delvis omintetgörande av riksdagens syften och intentioner med lagen främst vad avser integriteten för enskilda.

Jag vill därför att konstitutionsutskottet granskar regeringens ansvar för den av JO beskrivna "fasliga oreda" som rått på Säpo i denna fråga samt regeringens ansvar för hur information om hemliga tvångsmedel insamlats och sedan redovisats för riksdagen.

Peter Persson (S)

⁴ Skrivelse 2009/10:66

⁵ Skrivelse 2009/10:66, sid. 16